

Gazeta Transsilvaniei.

Gazeta este de 40c ori adică: Mercuria și Sâmbăta. Foia odată pe săptămână, adică Sâmbăta. Prețul lor este pe unu annu 10 f. m. c., pe diumătate annu 5 f.; iar pentru terri străine 7 f. pe unu-sem. și pe annul întregu 14 f. m. c. Se prăbura la toate postele imperătesci, tūm și la toți cunoscutii nostri DD. correspondenți. Pentru serie „petitu“ se ceru 4 cr. m. c.

Monarchia austriacă.

Sibiu, 10. Decem. In urmă bucuriei despre sosirea imbucurătorii sciri, cumca Maiestatea Sa a conferitu D. Gubernatore Civile și Militare Principele Carolu de Schwarzenberg ordinu lanu de aur, fu scheful terei noastre pre stimatul guvernatore onoratu eriu o serenată din partea capellei de musica militare d'aici. Astadi înainte de prandiu autoritățile militari și civili, membri varielor icasterii militari și civili, corpul profesoral și reprezentantii comunei icarata simțimintele sale de bucuria infaciosindusi urările de felicire pentru Serenitatea Sa la intrada in gradul acestu inaltu de distincțiune!

Brasiovu, 13. Decemb. Despre introducerea condiceii civile generale din 1. Iuniu 1811 in Ungaria, Croatia, Slavonia, Voivodina și Banatul Temisianu atinseram in Nr. trecut, cumca dela prima Maiu 1853 va intra in aptivitate cu mai multe tiermuri și determinatiuni. — Patenta imperateasca din 29. Noemvre, prin care se introduce aceasta condica in numitele tieri a asediatu noue ase de intratire intre 11 milioane de locuitori, pe unu teritriu aproape de 4000 mile patrute; pentruca egalitatea drepturilor, aperate prin egale legi, impreuneaza și frățietatea intre popore, care intre omnu și sclavu, intre privilegiatu și lipsitu de totu dreptul neci o alta nu mai era posibilu. Cu acestu actu memorabile seau pusu o baza fundamentale și la unitatea imperiului, ai carui cetatiani in numero de 37 milioane prin unu dreptu civile egale, prin o egale securitate a aceluasi se colega intro catena uniforma de creditu intre sene, are este basca vietii sociale. Condica dela 1. Iuniu 1811 e opul a reginti celebri și fraptul unui timpu peste 60 ani, comprobatu și successe. Ea e introdusa in totu cuprinsul ei in numitele tieri, și adogerea unoru strainari cuprinsu in patenta imperateasca, preum: despre dreptul matrimoniale, despre al ereditatei, despre dreptul testamentariu, și despre regularea raporteloru avicitatii, care a rmatu prin alta patenta anumita, emanata totu cu datul 29. Noemv. c. — Acestu actu memorabile administra o mare multitudine orintieloru incarunite și necesitatiloru de multu pipăite, și vertos in cea ce se privesce la regularea avicitatii; fiindca se a dreptu egal prin această de a cumpara și d'a vinde proprietatea de pamentu cu securitate favoritoria pentru verce cetatianu. — Dupa această masura se desfiintaze dreptul de donatiuni regesci și palatiale, care stete sub sistemul magiaru de mai nainte mai totu in prejudeciul altoru natiuni. — Dreptul recaderii proprietatii de pamentu la familia dela care era aceea instrainata se desfiintaze fora exceptiune; și deosebirea de pene acumu intre bunurile ereditate și astigate inceteaza, precum și ceea dintre proprietarii de partea barătesca și femeesca. Defectul indigenatului și al incolatului nu eschide neci impedeaza pe nimene dela apropierea și castigarea verunei proprietati de pamentu. Drepturile de rescumparare, tragerea foloseloru usurali s. a. la vindere și pimorari (zelogiri) pe viitoriu remanu ora valore. — Processese incepute, cu pucina exceptiune, nu se mai totu continua; totusi și in punctul acestu se au luat dreptu privintie acia cu drepturile castigate de mai nainte. — In privintia obligatiunii d'a replati capitalele incarcate pe mosile, cu cari era impregnata și urbarialitate ce se redica, capitalele, cari se imprumutaseră

proprietiloru de pamentu inainte de Aprile anului 1848, nu li se potu promulga, ci pe calea procedurii judecatoresci numai interesele remase neplatite se potu estorce, afara daca datori'a se va deriva din veronu raportu comerciale, precum sunt platirea policieloru. — Dreptu d'a trage bunurile celoru fora clironomi la sene remane pe viitoriu bunu numai pentru statu. —

Putemu asume de securu cumca dupa catuva timpu vom vedé introdusa condica drepturilor civili generali și in Transsilvania; de a cea socotim se ne mai întorcem la pasagele introducerii acestia.

Lunga Baica mare, Noemv. Mult On. Redactione! Mai deunadi intr'o scrisore privata appromisseiu, că — fiind correspondintele din partile aceste cam rare — pe lângă tota debilitatea puterilor mele nu voi lipsi din când in când a prinde condeul, attingând nescari lucruri taitore in viata noastra nationala, avend' de temeu: „quantum potes, tantum aude.“ — Eram' se scriu despre statul scolelor — care objetu in timpul presinte este de cea mai mare importanta; — ause pentru ce se mai ranescu inimile binesimitorilor — pomenind: ca precum in cele mai multe parti locuite de romani, — cu pucina exceptiune — n'avem nici scolii, nici invetiatori, nici carti s. c. l. de cari aducandumi aminte, stau se varsu lacrimi de sange, și se desperu acum curendu de un' viitoriu mai fericit. Din vina cui? —

Dela guvernul episcopescu roman Oradian adese sosescu preotimel diocesane ordinatiuni — sau mai bine provocatiuni, — pentru de a se face collepte, acum pe sēma unui Clastru din Silesia, acum pentru zidirea unei biserici in muntele Livanului, și Ddeu mai scie unde? Apoi aceste — vedi bine — ca trecu fara nici o pasare; — pentru ca cea — carora le jace pe inima bunastarea și cultura natiunii noastre — mai bucurosi ar face collepte pentru intemeierea unei academii romane la Beius — sau aiurea — de care asia avem lipsa, ca de pana de tote dillele. — (Fara un'asemenea institutu nici putemu propoti); pe altii eara — carii numai de aca se ingrijesc — cu di ca nopte — cum seși imple pungile, nici cele mai alese provocatiuni, nici cel mai sântu, și filantropic scopu national nu pote se-i, misce. De plasa celor dintii cunoscū prepuciu, de cea adoa destui, nunumai mireni, dar — cu durere — și preoti, cari impreuna ar avea se fie și cei mai zelosi și esemplari nationalisti. — Aceasta intemplant — scosa din esperintia mai indelunga — dete indemnu și occasinne Escellentiei Salle episcopului romanescu dela Oradea spre edarea unei ordinatiuni catra clerul diocesann, āna in luna lui Iuliu a. c., in care cu tota virtutea nisuesce a ridica din sinul clerului receala, și nepasarea in privintia lecturii, nunumai a ori ce feliu de carti ci mai virtos a „Gazetei“ — unicului organ roman al publicitatii in tota monarchia; totodata binevoi a lasa — ca fiecarele preot — care din darul lui Ddeu se are mai binisor — singur: eara cei mai miseri câte doi, au trei se prenumeradie pe Gazeta. — Acest actu numai spre lauda pote se-i sierbiesca Escellentiei Salle. — Ce resultatu va se aiba aceasta fapta nationala? ne va arata abonementul mai deaprope. Cu scopu ar li ānse, când prin Escellentia sa — respectivii protopopi sar imputernici spre a esecuta aceasta ordinatiune, și a reporta despre acei nepasatori, carii la cuventul cel puternic al natiunii nu se mai desbraca din vesmintele mohorite ale iutunerecului, ca asia se cunoșcema „oile din capre.“ — Credem ca Escelentia Sa va sci starni din somn pe cei lancedi, și va sci justifica prin aceasta inaintea tribunalei posteritati implinirea datoriei Sale de latitriu al luminei. —

FOILETONUL.

Circulariul Escellentiei Sale, episcopului Vasiliu Erdeli indemia-toriu la lectura și cultura.

Nr. 979. 1852.

Amatori in Crstos Frati și Fii! Dupo ce m'cu pucina mirare, ma ce este mai mult și cu suparare intelegand acee, co multi d'indre Fratiile vōstre nu vo aretati și dōra cu tota mai paucinu sunteti cu acēle caldurose sentimente cātra interesul duleei noastre natiuni Romane, care ar trebui se le nutriti nu numai pentru ursintia sangelui, cā fi ai aceleia, lara și pentru santa ciamare a fi preoti peste populu nascut d'in trupul aceleiasi natiuni, ce mai vertos, prin aceea dovediti, cā nu numai nu ve nisuiti a ve interesa, ma și lumina prin publicitatea nationala prin nescē lucrari știintifice, interesante, ce sar potē publica tre cale foilor natiunale spre folosul de cōmun; fara nice eliberatele altora nu vi le cō-

nationala d'in Transsilvania. — Dreptu aceea sub datorintia acee, ce parte natiunea vi o impune, ad. a ve areta și a fi interesati pentru totu ce este bonu nationalu, parte interesul popriu a fiercōnea, pentru conosciintia limbii și a referintielor natiunii precum și a mai multor lucrari interesante ce se potu gasi in foile publice, parte ce vi o impune onōrea natiunii intregi, de a nu lasa pericuniei finale uncul organu ce l'avemu pentru publicitate Romana: Vo lasamu cu acēsta, cā totu insul d'in fratiile Vōstre, cari d'in gratia lui Ddeu Vo areti mai binisor, singuri, ero cei mai miseri cote 2, sēu 3. Preoti distriptuali la Transsilvaniei, a caria pretiu este 5 f. m. c. pe diumetata de ann. Acēsta si faceli si pe semestru acestu cūrgatoriu și pe viitoriu tot d'a una, ma se insufletiti și poporēii incuviintati, cā baram intr' un esemplariu și se prenumere pentru u comunitate. Fratiile Vōstre numai ase facatori. Dat in Urbea mare in 30. Iuliu 1852. Bine vi-toriu. Subscrisu: Vasiliu m. p., Eppu.

In urmă acestui circulariu emissera și DDnii Protopopi din aceeasi inclita diecese ale sale provocari catra subordinatii sei preoti și inteliginti'a laica. Noi socotim ca vomu face lucru placutu cititoriloru, dāca vomu impartesi și unu astfelu de circulariu, dreptu documentu pentru presinte și pentru viitoriu, cumca fratiile nostrii din Ungaria (putemu intielege aci și Banatul) au devenitu, mare parte, la convincerea: Cā o natiune neci de cumu nu si pōte sustiené inaintea altoru popore demunitate stimei sale, dāca nu se stima mai inteu ea pre sene; neci si pote astepta, sub veri cefeliu de impregiurari, vero dorita felicire, dāca puterea ei morale, inteliginti'a ei atatu mireana catu și ecclesiastica nu va colucra la realisarea ei, ci multuminduse cu locul de dupa usia altuia, (esponenduse sortii vulpei impenate) se va mai alipi, dupa pipairēa d'atatea triste esperintie, de interesele limbiloru straine mai profundu pentru acele inca și pe ale natiunii sale cu serutare vicleana, cu metechne incurcatorie și impede-catorie in calea propasirei. — A retace aceasta convincere a fratiloru nostri ar fi o crima

